

Parlementaire ondervragingscommissie fiscale constructies
T.a.v. de heer Henk Nijboer, voorzitter
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

7 juni 2017

Betreft: oproep verhoor inzake fiscale constructies, kenmerk 17-POFC-b-20

Geachte leden van de parlementaire ondervragingscommissie fiscale constructies,

U hebt mij opgeroepen om voor uw commissie te verschijnen inzake fiscale advisering door PwC aan vermogende particulieren. Graag maak ik door middel van deze brief van de mogelijkheid gebruik mijn zienswijze toe te lichten.

1. Context

Veranderende maatschappelijke opvattingen over belastingen en recente onthullingen (onder andere de Panama-papers) hebben ertoe geleid dat fiscaliteit een prominent thema is geworden in het publieke debat. Onvrede over belastingontwijking en belastingontduiking heeft inmiddels geleid tot nationale en internationale maatregelen. Wat wettelijk mag, is niet zonder meer ook geoorloofd. Tegelijkertijd is in het mondiale speelveld de grens tussen aanvaardbare en niet-aanvaardbare structurering diffuus, niet in de laatste plaats doordat opvattingen over hetgeen fiscaal aanvaardbaar is vaak verschillen, ook tussen landen onderling. Belastingconcurrentie tussen landen is in dit verband een relevant thema.

2. PwC en haar internationale fiscale adviespraktijk

PwC is een netwerk van zakelijke dienstverleners (in hoofdzaak accountants, belastingadviseurs en consultants). De bij het netwerk aangesloten landenfirma's bestrijken 157 landen; in totaal werken bij PwC ongeveer 230.000 mensen. De aangesloten firma's zijn gebonden aan het in het netwerk geformuleerde beleid en aan de zogenoemde 'network standards'¹. Leidraad voor alle PwC-medewerkers is de PwC Code of Conduct². Centraal in deze Code of Conduct staan de 'PwC Purpose' (*To build trust in society and solve important problems*) en de door PwC gehanteerde waarden: *Act with integrity, Make a difference, Care, Work together, Re-imagine the possible*.

Van de 230.000 PwC-medewerkers zijn ongeveer 40.000 medewerkers werkzaam in de fiscale praktijk. Een groot deel van hen houdt zich bezig met 'compliance', het voldoen c.q. het assisteren van klanten bij het voldoen aan hun fiscale verplichtingen.

¹ URL: <https://www.pwc.com/gx/en/about/corporate-governance/network-structure.html>

² URL: <https://www.pwc.com/gx/en/about/ethics-business-conduct.html>

*PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam,
Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam
T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl*

De belastingadviseurs verstrekken belastingadvies aan bedrijven en particulieren, opdat zij aan hun fiscale verplichtingen kunnen voldoen, maar ook om hen in staat te stellen hun fiscale positie te optimaliseren.

In de hedendaagse maatschappij past een belastingadviseur die de maatschappelijke opvattingen laat meewegen in zijn advisering. Adviezen moeten aansluiten bij de ondernemingsstrategie van de klant, met oog voor verwachtingen van alle stakeholders. Daarom heeft PwC in aanvulling op het wettelijke kader en de algemene PwC Code of Conduct een internationale Tax Code of Conduct opgesteld³. Deze code bevat een aantal belangrijke principes. Adviezen die PwC geeft moeten in de eerste plaats een stevige basis in de wet hebben. Wet- en regelgeving is het belangrijkste uitgangspunt voor onze advisering. Daarnaast dient onze advisering gebaseerd te zijn op de concrete feiten en omstandigheden van het specifieke geval en dient onze advisering transparantie jegens de betrokken belastingdiensten als uitgangspunt te hebben. Dit beginsel wordt in de Tax Code of Conduct aldus verwoord:

No tax advice relies for its effectiveness on any tax authority having less than the relevant facts. Advice that a PwC firm gives includes consideration of, and is based on the assumption that the client will make relevant disclosures that both comply with the law and enable tax authorities to make further enquiries should they wish to do so.

De Tax Code of Conduct is het kompas waarmee wij mede een eigen afweging maken met betrekking tot de maatschappelijke context van een advies, onafhankelijk van de wensen van onze klanten. Met regelmaat worden adviezen getoetst door een intern Tax Policy Panel. Ook wereldwijd worden naleving en internationale convergentie bevorderd.

Teneinde deze veranderingen diep in onze organisatie te verankeren, is bijna twee jaar geleden een zeer uitvoerig en organisatiebreed cultuur- en gedragsprogramma gestart, de 'Journey' genaamd. In dit programma krijgen ten aanzien van de belastingadviespraktijk voornoemde initiatieven een nadrukkelijke plaats.

3. De Nederlandse belastingadviespraktijk van PwC en de advisering aan vermogende particulieren

De omzet van het Nederlandse deel van de belastingadviespraktijk van PwC bedroeg in het boekjaar 2016/2017 €220 miljoen. Daarvan bestaat het merendeel uit advisering aan organisaties van openbaar belang, gevolgd door advisering op het gebied van 'tax reporting' en strategie, advisering op het gebied van personeel en organisatie, advies inzake indirecte belastingen en werkzaamheden binnen de publieke sector. In algemene zin kan worden gesteld dat onze advisering op het gebied van vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting een dalende trend laat zien. Daarentegen groeien wij op het gebied van juridische dienstverlening, fusies en overnames, 'tax reporting', strategie en 'transfer pricing'.

Als partner werk ik bij PwC voornamelijk voor familiebedrijven. Mijn klanten zijn in hoofdzaak (eigenaren van) familiebedrijven of betreffen grotere complexe familievermogens, bestaande uit een combinatie van ondernemingsvermogen, onroerende zaken en beleggingsvermogen.

Familiebedrijven kenmerken zich door langetermijnperspectief en rentmeesterschap. Het gaat om het doorgeven van het familiebedrijf respectievelijk het familievermogen aan de volgende generatie. Duurzaamheid en zorg voor de omgeving zijn eveneens kenmerken van het familiebedrijf.

³ URL: <https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/code-of-conduct.html>

Voor de advisering aan familiebedrijven geldt dat de advisering de strategie van de familie en het bedrijf volgt. Ook emotie speelt soms een belangrijke rol. Voor families is het belangrijk dat zij – met visie op de lange termijn – een eigendoms- c.q. vermogensstructuur hebben die zowel vanuit fiscaal oogpunt als juridisch oogpunt duurzaam is. Met de familie en de onderneming als uitgangspunt ontwikkelen we gezamenlijk een strategie die kan bijdragen aan de continuïteit en stabiliteit van het familiebedrijf. Een groot deel van mijn werk bestaat uit de fiscale begeleiding van voorgenomen veranderingen binnen de eigenaars- of ondernemingsstructuur, dan wel overnames of investeringen.

Hierbij is niet de vraag 'hoe verlaag ik mijn belastingdruk', maar veeleer 'wat zijn de fiscale gevolgen van deze transactie, hoe zorg ik dat ik geen onverwachte risico's loop die de continuïteit in gevaar kunnen brengen' en 'hoe zorg ik dat ik compliant ben'. Gezien het belang van het familiebedrijf voor de Nederlandse economie en samenleving⁴, passen mijn werkzaamheden goed binnen het doel van PwC: *building trust in society and solving important problems*.

4. De rol van trusts bij familiebedrijven

Uw onderzoek richt zich onder andere op het gebruik van doelvermogens buiten Nederland, de zogenoemde truststructuren. Met het oog op de continuïteit van het familiebedrijf en het familievermogen, wordt wel gebruikgemaakt van trustachtige structuren, zoals een Angelsaksische trust of een Stichting Particulier Fonds. Gezien de complexiteit van families (samengestelde gezinnen, meerdere generaties) wordt het gaandeweg steeds ingewikkelder om het eigendom van het vermogen binnen de zogenoemde 'warme hand' te houden. Door het familiebedrijf respectievelijk familievermogen onder te brengen in een familiestichting, kan de governance eenvoudiger worden geregeld. Dit sluit ook aan bij de doelstelling van trusts; een trust beheert vermogen uiteindelijk ten gunste van anderen op basis van vertrouwen. Omdat wij binnen het huidige Nederlandse rechtssysteem geen trustachtige figuur of een familiestichting kennen, wordt hiervoor nog steeds gebruikgemaakt van entiteiten uit andere jurisdicties⁵.

Echter, in het verleden heeft het gebruik van trusts door familiebedrijven soms mede een fiscale drijfveer gekend. Truststructuren werden ingezet om de financiële continuïteit van het familiebedrijf te verzekeren. Indien een directeur-groootaandeelhouder kwam te overlijden, werd de familie geconfronteerd met een substantiële belastingclaim (ruim 20% over de waarde van de onderneming). Omdat de familie veelal in privé niet beschikte over voldoende middelen om deze belastingclaim te betalen, diende het vermogen te worden onttrokken aan de onderneming. En hoewel de mogelijkheid bestond om deze verschuldigde belasting gespreid te betalen, betekende dit dat deze middelen niet konden worden aangewend voor investeringsplannen of de groei van het familiebedrijf. Maar ook de druk van een mogelijke latente belastingclaim zorgde voor een voorzichtigheid binnen familiebedrijven en daarmee veelal voor een rem op de groei en ontwikkeling, waardoor de vraag opkwam of zij een gelijke concurrentiepositie hadden als ondernemingen die niet met deze (latente) belastingclaim werden geconfronteerd. Met behulp van een truststructuur werd deze toekomstige belastingclaim enigszins gemitigeerd, maar feitelijk niet anders dan in de situatie waarin de kinderen relatief vroeg aandeelhouder werden van het familiebedrijf. Met het verschil dat het eigendom niet bij de kinderen werd ondergebracht maar in een separaat vehikel. Nu de Nederlandse wetgeving sinds 1 januari 2010 een goed werkende bedrijfsopvolgingsregeling kent, is de druk verdwenen om de continuïteit van het familiebedrijf via een ingewikkelde fiscale structuur te borgen.

⁴ Zie ook PwC-publicatie: 'Het familiebedrijf; veelzijdig belang voor de Nederlandse samenleving' (maart 2016).

⁵ Het bestuur van de 'trust' wordt in deze situaties veelal gevoerd door één of meer leden van de familie, aangevuld met externen, waarbij het ingebrachte vermogen voor de belastingheffing wordt toegerekend aan degenen die het vermogen hebben ingebracht.

Overigens dient er een duidelijk onderscheid te worden gemaakt tussen trusts en trustkantoren. Trusts zijn doelvermogens waarin bezittingen worden ondergebracht ten behoeve van de begunstigden. Trustkantoren zijn daarentegen professionele dienstverleners die onder andere de directievoering of bestuursfuncties ten behoeve van derden voor hun rekening nemen op een commerciële basis. Dit is niet mijn werkgebied.

5. Aanbevelingen

5.1. UBO-register

Wij onderschrijven het maatschappelijk belang van de strijd tegen belastingontduiking. Transparantie speelt hierin een belangrijke rol, maar heeft ook een keerzijde. Het recent geconsulteerde wetsontwerp ter introductie van het UBO-register zorgt voor veel onrust bij familiebedrijven. De voorgestelde openbaarheid van privégegevens naar willekeurige derden heeft grote impact op de privacy van de betreffende gezinnen. Bij de invoering van het register is een goede afweging tussen transparantie en privacy van groot belang. Volledige openheid naar bevoegde autoriteiten (zoals de Belastingdienst) is een goede ontwikkeling, maar toegang tot privégegevens door willekeurige derden is niet relevant voor de opsporing en daarom ongewenst. Op het moment dat de zorg over hun privacy te groot wordt, zal het resultaat kunnen zijn dat families zullen proberen hun belangen niet te laten opnemen in een UBO-register. In die situatie werkt het UBO-register averechts; een betere balans is wenselijk.

5.2. Wetgeving meer in lijn met maatschappelijke norm

De laatste vraag van de ondervragingscommissie luidt: *‘Hoe kunnen ongewenste constructies effectief en structureel worden bestreden?’* De vraag of iets ongewenst is, behelst in feite een politiek oordeel. Door ontwikkelingen in de tijd of gewijzigde inzichten zijn de fiscale gevolgen van de bestaande fiscale regels soms achterhaald. Het is dan aan de wetgever om adequaat op te treden en de maatschappelijke inzichten te verwerken in de wet. In onze beleving mag de wetgever daarin actiever zijn, zodat snel duidelijk is wat de nieuwe inzichten zijn en welke regels worden gewijzigd. Daarmee valt ook de noodzaak weg om terugwerkende kracht te verlenen aan antimisbruikwetgeving.

5.3. Evenwichtige belastingheffing

Van belang is dat de belastingplichtige ervaart dat de fiscale wetgeving leidt tot een realistische belastingdruk en de continuïteit van het familiebedrijf kan worden geborgd. Realistische belastingdruk schuurt op dit moment het meest in de vormgeving van de vermogensrendementsheffing in box 3. Maar ook bij de ongelijke behandeling van eigen vermogen en vreemd vermogen. Het familiebedrijf is veelal relatief conservatief gefinancierd, hetgeen het bedrijf weerbaar maakt in tijden van crisis. Het is in het belang van waardecreatie op de lange termijn dat de kosten van het aanwenden en investeren van eigen vermogen aftrekbaar worden gemaakt c.q. gelijk worden gesteld met de behandeling van de kosten van het aanwenden en investeren van vreemd vermogen.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'R. de Lange', enclosed within a blue oval scribble.

drs. Renate de Lange

Partner
PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V.